

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Польща)

Ukrainian State Pedagogical Mykhaylo Drahomanov University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
International charity organization “Leader of the Quality”
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

Issue 13

Київ – Львів – Бережани – Ломжа

2023

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża

2023

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2023. Вип. 13. 283 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2023

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2023

© Львівський медичний університет, 2023

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2023

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2023

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2023

© Автори статей, 2023

УДК 378.147

Колісник-Гуменюк Юлія,
доктор пед. наук, доцент, старший викладач,
кафедра технологічної освіти, факультет технологій та дизайну, Український
державний університет імені Михайла Драгоманова.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ В ТЕХНОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ

***Анотація.** Застосування новітніх підходів у технологічних спеціальностях є важливим з численних причин. Світ швидко змінюється завдяки технологічним інноваціям. Студенти, які навчаються за новітніми підходами, мають кращий доступ до актуальних знань та навичок, що дозволяє їм бути більш конкурентоспроможними на ринку праці. Новітні підходи включають методи активного навчання, що сприяють глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення. Багато новітніх підходів спрямовані на розвиток творчого мислення та інноваційної діяльності студентів, що є ключовим у технологічних галузях. Знання і навички, отримані через застосування новітніх підходів, допомагають студентам краще адаптуватися до швидкозмінюючогося технологічного середовища. Багато новітніх методів дозволяють підвищити ефективність навчання через інтерактивність, індивідуалізацію та спрощення доступу до навчальних ресурсів. Застосування новітніх технологій та методів робить навчання цікавішим та привабливішим для студентів. Новітні підходи часто базуються на найкращих практиках з усього світу, дозволяючи студентам отримувати міжнародний досвід навчання. Застосування новітніх підходів допомагає студентам розвивати навички та компетентності, які будуть потрібні в майбутньому, у тому числі в технологічних сферах, які наразі можуть ще не існувати.*

Отже, важливо постійно вдосконалювати методи викладання та впроваджувати новітні підходи у навчальний процес в технологічних спеціальностях для підготовки студентів до успішної кар'єри в сучасному світі.

***Ключові слова:** новітні підходи, технологічні спеціальності, технологічні інновації, інноваційна діяльність, новітні технології.*

Kolisnyk-Humeniuk Yuliia,
Doctor of pedagogic sciences, associate professor, senior lecturer
Department of technological education, Faculty of Technology and Design,
Ukrainian Mykhailo Drahomanov State University.

USE OF MODERN APPROACHES TO TEACHING AND STUDYING IN TECHNOLOGICAL SPECIALTIES

***Abstract.** The application of the latest approaches in technological specialties is important for numerous reasons. The world is changing rapidly thanks to technological innovation. Students who study according to the latest approaches have better access to relevant knowledge and skills, which allows them to be more competitive in the labor market. Newer approaches include active learning methods that promote deep learning of material and development of critical thinking. Many of the latest approaches are aimed at the development of creative thinking and innovative activity of students, which is key in technological fields. Knowledge and skills acquired through the application of the latest approaches help students better adapt to the rapidly changing technological environment. Many of the latest methods make it possible to increase the effectiveness of training through interactivity, individualization and simplification of access to educational resources. The use of the latest technologies and methods makes learning more interesting and attractive for students.*

Innovative approaches are often based on best practices from around the world, allowing students to gain an international learning experience. Applying the latest approaches helps students develop skills and competencies that will be needed in the future, including in technological areas that may not yet exist.

Therefore, it is important to constantly improve teaching methods and introduce new approaches to the educational process in technological specialties to prepare students for a successful career in the modern world.

Keywords: *new approaches, technological specialties, technological innovations, innovative activity, new technologies.*

Сучасні підходи до навчання та викладання в технологічних спеціальностях активно досліджуються та розробляються численними дослідниками та освітніми інституціями. Ось деякі визначені дослідники, які роблять внесок у цю область:

Джон Хатті (John Hattie): відомий новозеландський дослідник освіти, який зосереджується на дослідженні впливу різних педагогічних підходів та методів навчання на результати студентів. Він вивчає ефективність активного навчання та засоби розвитку міжособистісних навичок.

Салман Кхан (Sal Khan): засновник Khan Academy, онлайн-платформи для навчання, яка використовує відеоуроки та інтерактивні вправи для здобуття знань у різних предметах, включаючи математику та програмування.

Річард Майєр (Richard Mayer): експерт у галузі психології навчання та мультимедійних технологій, який досліджує, як використання відео та мультимедійних ресурсів може покращити навчання та розуміння складних концепцій.

Сімон Сінек (Simon Sinek): досліджує, як керівництво та мотивація можуть впливати на навчання і творчість в технологічних областях.

Хелен Бічер (Helen Beetham): спеціалістка з питань технологій в освіті та навчанні, яка досліджує роль технологій у формуванні сучасних підходів до навчання та викладання.

Ці дослідники і багато інших вносять важливий внесок у розвиток сучасних підходів до навчання та викладання в технологічних спеціальностях, сприяючи поширенню інновацій у сфері освіти.

Використання сучасних підходів до навчання та викладання в технологічних спеціальностях є важливим завданням, оскільки технологічні галузі швидко розвиваються, і студенти повинні бути готові до викликів цього сучасного світу. Ось деякі з сучасних підходів та методів навчання та викладання в цих галузях:

активне навчання: сучасні методи активного навчання, такі як проблемне навчання, проектне навчання та обернений клас, дозволяють студентам більше залучатися до процесу навчання та вирішувати реальні завдання;

електронні ресурси та онлайн-навчання: використання електронних підручників, відеоуроків, веб-сайтів та онлайн-курсів дозволяє студентам вивчати матеріал у зручний для них час та темпі;

лабораторні роботи та віртуальні лабораторії: відтворення реальних лабораторних умов у віртуальному середовищі дозволяє студентам вивчати та експериментувати безпечно та ефективно;

мультимедійні ресурси: використання аудіо-, відео- та інших мультимедійних матеріалів допомагає візуалізувати складні концепції та полегшує засвоєння матеріалу;

професійні практикуми та стажування: залучення студентів до реальних професійних проектів та стажувань у підприємствах допомагає їм отримати практичний досвід і спілкуватися з професіоналами в галузі;

робота в командах та проекти: залучення студентів до колективної роботи над проектами допомагає розвивати навички співпраці, комунікації та розв'язання проблем;

здійснення досліджень: поєднання навчання та досліджень дозволяє студентам активно долучатися до розробки нових технологій та інновацій;

підтримка менторів та наставників: надання студентам можливості працювати з досвідченими наставниками та викладачами сприяє їхньому професійному розвитку.

Ці сучасні підходи допомагають студентам в технологічних спеціальностях краще готуватися до вимог ринку праці та ефективно розвивати свої навички і знання.

У ЗВО на сучасному етапі в освітніх програмах у сфері технологій застосовують також дані сучасні підходи:

Інтерактивне навчання: використання інтерактивних методів навчання, таких як веб-інтерфейси, відкриті лекції, взаємодію з викладачем через відеоконференції та інші інтерактивні інструменти, сприяє активному залученню студентів до навчального процесу.

Електронні підручники та онлайн-курси: використання електронних ресурсів, які доступні в Інтернеті, дозволяє студентам вивчати матеріал в будь-який час та місце.

Проектне навчання: залучення студентів до реальних технологічних проектів, де вони можуть застосовувати свої навички та розвивати рішення реальних проблем.

Лабораторні роботи та симуляції: використання віртуальних лабораторій та симуляційних інструментів для експериментів та вивчення технічних процесів.

Обернений клас (Flipped Classroom): студенти можуть самостійно вивчати теоретичний матеріал вдома за допомогою відеолекцій або електронних підручників, а потім на заняттях відпрацьовувати навички та задавати питання викладачу.

Оцінювання на основі проектів та практичних завдань: замість традиційних екзаменів студенти можуть бути оцінені за якість виконаних проектів та практичних завдань.

Мультимедійні та інтерактивні засоби навчання: використання відео, анімацій, інтерактивних симуляцій і віртуальної реальності для зрозумілішого подання складних концепцій та процесів.

Розвиток м'яких навичок: крім технічних знань, акцент на розвиток м'яких навичок, таких як комунікація, креативність, робота в команді та розв'язання проблем.

Зазначені підходи спрямовані на покращення якості навчання та підготовку студентів в технологічних галузях, забезпечуючи їм необхідні навички та знання.

Викладання технологічних спеціальностей в період війни може бути викликом через ряд обмежень та особливостей цього періоду. Однак збереження і розвиток освіти в цих галузях може бути критично важливим для забезпечення національної безпеки, технологічного розвитку та подолання викликів війни. Ось деякі аспекти викладання технологічних спеціальностей в період війни:

Онлайн-та дистанційне навчання: з огляду на обмеження на групові заняття та фізичний доступ до університетів, онлайн-та дистанційне навчання може стати ключовим інструментом. Університети можуть використовувати вебінари, відеолекції та інші онлайн-ресурси для надання студентам можливості вивчати матеріал віддалено.

Адаптація навчальних програм: навчальні програми можуть бути адаптовані для більшого фокусу на практичних навичках та завданнях, які студенти можуть виконувати в умовах війни. Це може включати в себе вивчення військових технологій, кібербезпеки, логістики та інших спеціальностей, важливих для оборони та безпеки країни [1].

Підтримка студентів-військовослужбовців: деякі студенти можуть бути військовослужбовцями або мобілізованими під час війни. Університети повинні надавати підтримку цим студентам, дозволяючи їм призупиняти навчання, якщо це необхідно, та повертатися до нього пізніше.

Безпека і конфіденційність: з огляду на можливість кібератак та інших загроз, університети повинні забезпечити високий рівень безпеки та конфіденційності відносно навчальних матеріалів та даних студентів.

Міжнародна співпраця: університети можуть залучати міжнародних партнерів та експертів для обміну досвідом та знаннями в галузі технологій та безпеки.

Акцент на інноваціях: період війни може стати часом акценту на розробці та впровадженні інноваційних технологій та рішень, які підвищують безпеку та ефективність.

Креативні метод: викладання в технологічних спеціальностях в період війни можуть допомогти зробити навчання більш ефективним та стимулюючим, навіть у складних умовах. Ось деякі креативні підходи та методи, які можна використовувати: ігрове навчання, ситуативне навчання, колаборативне навчання, використання віртуальної реальності (VR) та розширеної реальності (AR), технічні хакатони, віртуальні екскурсії, Онлайн-спілкування, онлайн-форуми та відеоконференції, підтримка відкритих джерел, підтримка для самонавчання, мотивація і вдосконалення, Ці методи можуть допомогти зробити навчання технологічних спеціальностей більш ефективним і стимулюючим, навіть у військових обставинах.

Застосування новітніх підходів у технологічних спеціальностях є важливим з численних причин:

- технологічний розвиток: світ швидко змінюється завдяки технологічним інноваціям. Студенти, які навчаються за новітніми підходами, мають кращий доступ до актуальних знань та навичок, що дозволяє їм бути більш конкурентоспроможними на ринку праці;

- активне навчання: новітні підходи включають методи активного навчання, що сприяють глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення;

- стимулювання творчості: багато новітніх підходів спрямовані на розвиток творчого мислення та інноваційної діяльності студентів, що є ключовим у технологічних галузях;

- підготовка до змін: знання і навички, отримані через застосування новітніх підходів, допомагають студентам краще адаптуватися до швидкозмінюючогося технологічного середовища;

- ефективність навчання: багато новітніх методів дозволяють підвищити ефективність навчання через інтерактивність, індивідуалізацію та спрощення доступу до навчальних ресурсів;

- підвищення зацікавленості: застосування новітніх технологій та методів робить навчання цікавішим та привабливішим для студентів;

- міжнародний досвід: новітні підходи часто базуються на найкращих практиках з усього світу, дозволяючи студентам отримувати міжнародний досвід навчання [2];

підготовка до майбутнього: застосування новітніх підходів допомагає студентам розвивати навички та компетентності, які будуть потрібні в майбутньому, у тому числі в технологічних сферах, які наразі можуть ще не існувати.

Отже, важливо постійно вдосконалювати методи викладання та впроваджувати новітні підходи у навчальний процес в технологічних спеціальностях для підготовки студентів до успішної кар'єри в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Smirnova, O., Kolisnyk-Humenyuk, Y., Yemelova, A., Saprykina, L., Krasnyuk, I., & Piddubna, O. The Problem of Introducing Advanced Competencies for Fine Arts Teachers in Ukraine (2022). *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (2), 284-300.
2. Haidamaka, O., Kolisnyk-Humenyuk, Y., Storizhko, L., Marchenko, T., Poluboiaryna, I., & Bilova, N. Innovative Teaching Technologies in Postmodern Education: Foreign and Domestic Experience (2022). *Postmodern Openings*, 13(1 Sup1), 159

УДК 378.147

*Руденко Лариса,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології та педагогіки
Панас Олена,
ад'юнкт 2-го року навчання,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

КОМУНІКАТИВНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

***Анотація.** Модернізація змісту професійної підготовки фахівців цивільного захисту в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання передбачає її зорієнтованість на формування необхідних компетентностей здобувачів, які забезпечують відповідний рівень успішного професійного становлення, володіння знаннями і вміннями, необхідними для ефективного виконання професійних обов'язків. Ефективність професійної взаємодії фахівців цивільного захисту значною мірою залежить від рівня їхньої професійної компетентності, однією з провідних складових якої є комунікативна. Належний рівень її розвитку, опанування майбутніми рятувальниками умінь і навичок ефективної професійно-комунікативної взаємодії уможливорює побудову високоорганізованих відносин у цій сфері під час виконання службових обов'язків, особливо в умовах воєнного стану*

***Ключові слова:** компетентність, професійна компетентність, комунікативна компетентність, фахівці цивільного захисту.*